

Lawineongeval prins Friso

Vals vertrouwen of eigen schuld?

Tragisch, onverwachts en emotioneel. Iemand gaat skiën en plotseling is alles anders. Maar was het onachtzaamheid door overmoed of vals vertrouwen? Welke strafrechtelijke vragen spelen er?

Foto: Shutterstock

Door Stephan Wijnkamp¹

Helaas vergaat het prins Friso en zijn begeleider Florian Moosbrugger zoals vele andere lawineslachtoffers. Wat resteert, is een verwoest leven en de kille juridische en financiële nasleep. Het Oostenrijkse OM onderzoekt het ongeval, de ziektekostenverzekeraar en werkgever verhalen de schade, waarbij het maar de vraag is of de aansprakelijkheidsverzekeraar dekking verleent of dat de dekkingssom toereikend is. En meestal is het slachtoffer zelf, uit financiële overwegingen, wel verplicht de schade ook te verhalen. Of dat in het geval van prins Friso zo is, zal de tijd leren. In elk geval is er een

strafrechtelijk onderzoek naar Moosbrugger gestart.

De feiten tot nog toe

Prins Friso is met Moosbrugger, hotelier, *einheimischer* en *Bergretter*, *off-piste* gaan skiën, wat een diepgaande kennis van het gebied, de route, lawines en sneeuw vereist. De *Lawinewarndienst* had de op één gevaarlijkste lawinewaarschuwing code 4 afgegeven. Beiden zijn in de lawine, die op de skipiste tot stilstand kwam, terechtgekomen waarbij de prins zwaar lichamelijk letsel heeft opgelopen.

Moosbrugger wordt nu verdacht van het plegen van diverse strafbare feiten² waarbij de door hem als lid van de *Bergrettungsdiens*t in acht te nemen zorgvul-

digheid, de *fahrlässigkeit*,³ een doorslaggevende rol speelt. Normaliter richt het onderzoek zich op de bewijslevering van de oorzaak van de lawine (causaliteit) en de feitenverzameling rondom Moosbrugger optredend als *Führer aus Gefälligkeit*, de onbezoldigde gids.

Führer aus Gefälligkeit

Bij dit, ook voor het civiele recht toepasselijke 'zorgvuldigheidsnorm'-leerstuk, dienen de volgende (bewijs)vragen beantwoord te worden.

¹ Advocaat in Imst (Oostenrijk), lid van de Oostenrijkse *Bergrettungs*, lid *Kuratorium für Alpinesicherheit* en gediplomeerd *Landesskilehrer*.

² § 88, 89, 177 *Strafgesetzbuch*.

³ § 6 StGB *Fahrlässig* handelt, wer die Sorgfalt außer acht läßt, zu der er nach den Umständen verpflichtet und nach seinen geistigen und körperlichen Verhältnissen befähigt ist und die ihm zuzumuten ist, und deshalb nicht erkennt, daß er einen Sachverhalt verwirklichen könne, der einem gesetzlichen Tatbild entspricht.

Is er een groot onderscheid in deskundigheid en ervaring?

Moosbrugger, lid van de *Bergrettungsdienst*, had alpinistische ervaring en woonde en werkte als hotelier in Lech. Prins Friso, woonachtig in Londen en werkzaam als financieel directeur, mogelijk een goede skiër, ging ‘al zijn hele leven’ in Lech op vakantie. Maar zelfs als dat op 40 weken skiën aankomt: een groot verschil tussen ervaring en deskundigheid van beiden blijft aannemelijk, hoewel sommige Oostenrijkse media doen alsof dit niet zo was.⁴

Toch blijkt nergens uit dat de prins een opleiding heeft genoten of ervaring heeft opgedaan in het onderkennen van lawinegevaaren. Of hij het onderscheid tussen lawinewaarschuwing code 3 en 4 kende en dus zelf kon beoordelen of de route veilig was, is ook maar zeer de vraag.

Heeft Moosbrugger zich als gids gedragen?

Dit kan onder andere blijken uit het feit dat hij is voorgegaan, de route kende, informatie heeft ingewonnen over lawinegevaar en of hij de uitrusting heeft geregeld of gecontroleerd. De prins had volgens mediaberichten slechts een lawinewarnstaf terwijl Moosbrugger een rugzak met airbag droeg en vermoedelijk een schep en sonde, maar dat is niet bevestigd. Zou hij geen schep en sonde meegenomen hebben dan zou dat als onzorgvuldig te bestempelen zijn. Dit verschil in uitrusting duidt overigens ook op de leidersrol van Moosbrugger.

Heeft Moosbrugger de prins geïnformeerd over de gevaren en was deze zich daar daadwerkelijk van bewust?

Lawinewarnstaf 4 is de op één na gevaarlijkste lawinesituatie en houdt in dat het sneeuwdek op steile hellingen niet stabiel is. Lawines kunnen door de geringe belasting van een skiër veroorzaakt worden, maar ontstaan ook spontaan. Op vlakke delen loert ook gevaar omdat lawines veroorzaakt worden door een verstoring van het sneeuwdek of opeens van bovenaf komen. Heeft Moosbrugger prins Friso

hierop gewezen? Zo ja, dan kan Moosbrugger zijn verdediging daarop baseren. Maar kon de prins het gevaar in deze helling wel schatten? Er waren sporen van andere skiërs in de helling waardoor hobbyskiërs zich meestal veilig wanen. Het is niet verboden *off-piste* te skiën ondanks het afgegeven lawinegevaar. De prins kan, als hij niet gewaarschuwd was, daardoor gedacht hebben dat de situatie relatief ongevaarlijk was.

Heeft de prins op de deskundigheid van Moosbrugger vertrouwd en verantwoordelijkheid op hem overgedragen?

Dit overdragen van verantwoordelijkheid hoeft niet uitdrukkelijk te gebeuren maar kan uit gedragingen blijken. Dit hangt ook samen met deskundigheid en kennis van de route. Is de één veel deskundiger dan de ander dan zal deze normaliter de verantwoordelijkheid overgedragen krijgen tenzij de ander dit uitdrukkelijk uit heeft gesloten en kenbaar heeft gemaakt.

Is er door Moosbrugger zoals van een Bergretter verwacht mag worden, zorgvuldig gehandeld door het nemen van de risicoreductiemaatregelen?

Hieronder kunnen worden verstaan: het meebrengen van een SnowCard of Stop or Go, praktische hulpmiddelen om lawinegevaar te bepalen, ontwikkeld door lawine-expert Werner Munter. Op de hoogte zijn van het *lawine lagebericht* en lokale informatie inwinnen. Tijdens de afdaling dienen de nodige afstanden van het ene veilige punt naar het andere in acht genomen te worden, zodat niet beiden in de lawine kunnen komen. Verder, skie met grote bochten en stop slechts op lawineveilige plaatsen. Tot slot, controleert men de uitrusting en wordt beoordeeld of er voldoende zicht is; de norm hierbij is die van een specifiek opgeleide *Bergreddingsman*.

Volgens de in de jurisprudentie genoemde risicoreductiemethoden dient het steilste deel van de helling als graadmeter. Op de helling bevonden zich rotsen. Die zijn kenmerkend voor hellingen die steiler zijn dan de aanbevolen dertig gradengrens.

Op dit punt is derhalve in strijd met deze methode gehandeld.

Mogelijk heeft Moosbrugger ook, zoals zijn moeder verklaarde, vertrouwd op het feit dat de liftondernemer de skipiste waar later de lawine op terechtkwam vrijgegeven had nadat eerder die ochtend tevergeefs getracht was de lawine met explosieven op te wekken. Dit is een argument voor de verdediging van Moosbrugger.

Causaliteit

De politie onderzoekt volgens de persberichten de oorzaak van het ontstaan van de lawine. In de helling waren verschillende sporen zodat de lawine in theorie ook door een derde veroorzaakt kan zijn. Momenteel worden dan ook vele getuigen gehoord en is er een deskundige in het onderzoeksteam benoemd die op die bewuste vrijdagmiddag ter plaatse was.

Beperken reputatieschade?

Ondanks het feit dat de koninklijke familie wellicht niets voor deelname aan dit proces voelt, kunnen derden – ziektekostenverzekeraars en werkgever – zelfstandig, via een regresvordering, de hoogstwaarschijnlijk aanzienlijke kosten wensen te verhalen. Een later in het openbaar gevoerde (civiele) procedure waarbij ook het strafdossier publiek kan worden gemaakt, behoort dan tot de mogelijkheden. En volgens Oostenrijks recht zijn als bewijs opgevoerde getuigen zoals de familie verplicht door de rechter te horen. De koninklijke familie kan als *Privatbeteiligte* deelnemen aan de strafprocedure. Een optie die niet vanwege schadevergoeding of ter veroordeling van Moosbrugger maar ter bescherming van de reputatie het overwegen waard is. De Oostenrijkse media melden dat velen de prins de schuld van het ongeval geven maar als hij op deskundigheid van Moosbrugger of de *Bergbahn* heeft vertrouwd, slaat dit sentiment wellicht de andere kant uit. Maar of er sprake is van onachtzaamheid door overmoed of vals vertrouwen, zal de rechter dienen uit te maken. Tenminste, als het zover komt: de *Staatsanwalt* kan seponeren indien er te weinig bewijs is.

⁴ *Tiroler Tageszeitung* en televisieprogramma *Tirol Heute* van 20 februari, 2012.